

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 51. De donatione,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

terius, qui nec talia gerere consuevit, nec gessisset si praesens fuisset (vt si emit equos ad negotiationem, nomine eius qui non consuevit talia quid facere, nec fecisset si praesens fuisset) totum gestum tribui gestori; non autem ei cuius nomine gestum est: nisi hic id ipsum ratum habeat. In quo casu lucrum ad eum spectabit, ac debeat expensas omnes soluere. Non postea vero, si multa negotia gesta essent ipsius nomine, quaedam in quibus lucrum cerneretur, rata habere: quaedam in quibus damnum comperiretur, non habere rata: sed teneatur rata habere omnia, aut nullum. Pro quibus facit lex Si negotia, ff. De negotiis gestis.

CAPVT LXI.
De Donatione.
SUMMARIVM.

- 616 Spectantia ad rationem donationis.
- 617 Requisita ad validitatem donationis.
- 618 Retractari non potest ex mera poenitentia donatoris, & diuisione filii in puram, & mixtam.
- 619 Alia diuisio in eam qua est inter viuos, & in eam qua est causa mortis.
- 620 De donatione a patre facta filio existenti sub ipsius potestate.

DE hac in Decretalibus habetur titulus 24. lib. tertij, & titulus 20. lib. 4. In Institutis titulus 7. lib. 2. In Digestis titulus 5. & 6. lib. 39. In Codice titulus 3. & 16. lib. 5. & titulus 54. 55. 56. & 57. lib. 10. Multis inter recentiores de eadem agit Lud. Molina de iust. & iure tract. 2. a disput. 273. ad 293. Quae ad iudicium nobis propositum necessaria videntur, comprehendemus aliquot documentis.

PRIMUM est, ex lege Senatus, §. i. ff. De mortis causa donationibus; donationem dici quasi doni dationem, eoque nomine significari tunc solum, eam locum habere cum datio ex liberalitate procedit: quando quidem aliunde procedens non habet doni rationem. Atque ita donatio definitur, actus liberalitatis quo quis rem aliquam in alterum acceptantem alienat gratis. Vbi aduerte primo, ad donationem requiri tam dantis, quam accipientis consensum liberum, siue expressum, siue etiam tacitum, qui ex coniecturis colligitur. Neque enim inuitus, aut ignorans donat, ex lege 10. Cod. De donationibus, inuitoque beneficium non datur, vt habet regula 69. iuris, ff. Adde nec ignoranti. Ideo enim si quis infanti donare velit, id per se iurum ipsius fidelem transigi debet; qui pro eo accipiet, ex lege 26. Cod. De donationibus. Ideo item, si absens absenti aliquid donauerit, non ante perfecta erit donatio, quam de ea certior factus donatarius voluntatem suam ac consensum declarauerit; argumento legis sextae, ibidem. Et ratio est, quia donatio requirit coniunctionem consensuum dantis & accipientis, nec in id quod ignoratur, consensus praebetur.

Aduerte secundo, rem quae donatione in alium alienatur, esse posse tum corporalem, vt domum, fundum, e- quum, &c. tum incorporalem, vt iura, actiones, nomina debitorum, nonnullaque alia. Sic donatio est, si actionem furti, aut aliam quam in te habeo, remisero, ex lege 18. Cod. eod. tit. Item si nomina debitorum meorum gratis in te transfero, ibid. lege 2. Item si ius aliquod meum in te transferam: siue sit in re, siue in spe, & ex conditione pendens, ex lege 3. adhuc ibidem.

Aduerte tertio, ad donationem spectare, vt gratis fiat. Nam si fieret ea mente vt donatarius obligetur ad aliquid eo nomine refundendum, non esset donatio seu beneficium; sed creditum aut permutatio. Non refert tamen, quod ex ea speretur remuneratio: quoniam haec non est compensatio debiti ex iustitia: sed vere est donatio ex liberalitate procedens, & simul ex gratitudine, quae non tollit rationem donationis. Vnde est, quod in iudicio non datur actio in donatarium, eo solo nomine ingratum, quod non remuneret: sed solum quod non modo non remuneret, sed etiam donatorem afficiat aliqua atroci iniuria. In quo casu Iustinianus Cod. De reuocandis donationibus, lege vltima, dari voluit actionem ad reuocandam dona-

tionem, Quod quidem approbatur in Cap. Anali De donationibus. De vario genere donationis remuneratoriae vide Molinam disput. 292.

SECUNDVM documentum est, quod ad validitatem donationis requiratur primo, vt res quae datur, sit propria: nam aliena donari potest quidem, non tamen, vt nec vendi valide; seu transferendo dominium, ex lege 14. 21. & 24. Cod. De donationibus. Secundo, requiratur, vt is qui donat, liberam habeat potestatem alienandi rem quam donat: qui enim subsunt acrius potestati, quoad alicuius rei alienationem, nequeunt eam valide facere, sine eorumdem consensu: siue nisi quantum intellexerint esse ipsorum voluntatem. Tales sunt illi qui eadem de causa contrahere nequeunt propria autoritate, de quibus egimus in praeced. cap. 9. & in lib. 4. cap. 22. explicando a quibus elemosyna corporalis possit fieri. Tertio, requirantur omnia, quae sunt necessaria ad validam promissionem, de quibus videndum est caput sextum huiusce libri. Quarto, requiratur vt traditio rei interueniat. Nam, vt habetur lege 20. Cod. De pactis, traditionibus & vscapionibus dominia rerum, non nudis pactis transferuntur. Sufficere autem eam quae iuris fictione, iuxta antedicta cap. 1. nu. 12. vim habet verae traditionis, ex eo constat, quod in beneficiis seu donationibus, tanquam profectis scilicet ex animo p. d. ne liberali, interpretatio plenissima facienda sit, ex Cap. Cum dilecti, in fine, De donationibus.

Iam ad donationis validitatem nulla solemnitas requiritur (ex lege vltima, Cod. De donariis) praeter insinuationem, si donatio ipsa quingentos aureos excedat, ex praecedenti lege penult. Ne quis enim facile ultra modum liberalis esset, aut via pateret confectis donationibus, constitutum est lege, tam immensas iudici competenti insinuari, & in acta publica redigi: etiam si fierent inter personas coniunctas, ex lege 25. 27. & 32. Cod. De donationibus. Pluribus differentem de donis quae insinuatione indigent, aut quae non indigent: & quid tenendum sit de donatione facta omnium bonorum tam praesentium, quam futurorum, vide Molinam disput. 278. 279. & 280.

TERTIUM documentum est, donationem rite valideque perfectam non potest ex mera donatoris poenitentia retractari, ex lege 2. 3. & 4. Cod. De reuocandis donationibus; exceptis tamen duobus casibus, quorum prior est, quem ante attingimus, cum donatarius atrocem iniuriam fecit donatori, posterior vero, qui habetur ex lege Si vnquam, eodem titulo, cum quis non habens liberos, omnia sua bona, aut magnam eorum partem alicui largitus est. Si enim postea liberos suscipiat, totum quod largitus est, repetere poterit. Vide Molinam disput. 281. 282. & 283.

QUARTVM documentum est, donationem aliam dici puram, seu nudam, tanquam eam cui nihil extrinsecum appositum est, & aliam mixtam, seu vestitam, tanquam eam cui ad instar vestis apponatur, vel tempus futurum, vel conditio, vel modus, vel demonstratio, vel causa: ita vt quaedam dicatur facta cum additione in die, seu tempus futurum: quaedam sub conditione, quaedam sub modo, vel demonstratione, & quaedam ppter causam. De pura autem nihil peculiare occurrit proxime dictis addendum. De facta cum additione in die, iudicandum est secundum ea quae in praeced. n. 299. dicta sunt de vditione cum pacto additionis in diem. De reliquis autem, per ea quae de conditione, modo, demonstratione, & causa contractui apponi solitis dicta sunt in huiusce libri cap. 5. addere poterit qui volet, tradita per Molinam in disput. 284. 285. & 286.

QUINTVM documentum est, Institutis De donationibus, §. i. Donationem in genere diuidi adhuc in eam quae dicitur donatio inter viuos, & in eam quae dicitur donatio causa mortis: eo quod scilicet donator hanc (non item illam) faciat adductus cogitatione mortis, aut periculi eiusdem. Vnde sequitur differentia posita in lege 1. & in lege 35. §. 2. ff. De mortis causa donationibus; quod in donatione mortis causa, donator malit se habere rem, quam donatarium: & hunc malit, quam suum heredem eam habere. In donatione vero inter viuos, malit donatariu eam habere, etiam quam semet. Est & alia differentia; quod donatio inter viuos egeat insinuatione, si excedat praesentiam

aiure

ANAL
ACTS
Part
V

à iure quantitatem, cuius meminimus sub finem præcedentis documenti secundi. Donatio vero causa mortis, ad instar legati & ultimæ voluntatis, non egere insinuatione ut valida sit, quantumvis excedat summam à iure definitam: dummodo fiat coram quinque testibus, ex lege finali, Cod. De donationibus causa mortis. De quare Molina disput. 288. circa initium.

ADVERTE autem donationem causa mortis factam cum pacto de non reuocando; seu cum promissione de non contraueniendo illi, transire in donationem inter vivos, ex lege Vbi ita donatur, ff. De mortis causa donationibus: vbi ratio hæc tangitur; quod tunc mors censetur potius causa impulsiva, quam finalis. Quod si aliunde certo constaret donatorem voluisse nihilominus donare tantummodo causa mortis: pactum de non reuocando adiectum habendum esset pro non apposito, tanquam repugnans naturæ talis donationis. Etenim de ratione donationis causa mortis, est, ut rata sit quidem, morte donatoris secuta, tanquam cõditione impleta; sed ante mortem eius reuocari possit, eiusdem penitentiã, mutationeue voluntatis, qua tem taliter donatam repetat, aut alteri donec: ex lege 30. ff. eodem tit. De qua donationis specie qui plura volent, videre poterit Molinam disput. 287. & 288. vt & de donatione inter coniuges, & donatione propter nuptias disput. 289. & latissime Thom. Sanchez in lib. 6. de matrimonio.

620.

DE DONATIONE à patre facta filio existenti sub ipsius potestate, idem Molina disput. 291. De qua nobis sufficere illud attingere: eam inuálidam esse, nisi facta sit cum rei traditione; adhucque traditione facta, patri interim dum viuít integrum esse eam reuocare: quod si non faciat, cõfirmari morte ipsius, ac fieri omnino validam, & retrotrahi ad tempus in quo facta fuit traditio: ita vt cum re donata fructus ex ea percepti ad filium donatarium pertineant; nisi donatio facta sit sine insinuatione, & donum tantæ quantitatis sit vt excedat eam, in qua sola permissum est sine insinuatione donare. Tunc enim donatio, morte patris quoad excessum nõ confirmatur; nisi ipse in extremis positus eam confirmet: quo casu valebit quidem, etiam quoad excessum: non tamen vt donatio, sed vt legatum, quod insinuatione non indiget, ideoque non retrotrahatur quoad eundem excessum; hoc est, si qui fructus inde prouenerint à tempore traditionis vsq; ad mortem patris, ij nõ spectabunt ad filium donatarium. In his communiter Doctores conuenire aliquot citatis, & additis legibus quibus nituntur, habet in Molina in eadem disput. 291. Qui de cæteris quæ spectant ad donationem filio factam à patre, videri potest, tum ibidem, tum in aliis disputationibus quas ipsemet illic commemorat. Ea enim hic persequi nimis longum esset, nec necessarium: cum tractari soleant maxime in foro externo, ideoque de eis respondere debeant ex professo Causidici; vt & de iis quæ pertinent ad testamentum & legata, quæ donationes quædam sunt: de quibus proinde consequenter dicturi; pauca tantum attingemus, relinquentes tractationem eorum amplam videndam apud eundem Molinam de iust. & iure tract. 2. à disput. 124. ad finem vsque: aut apud Summularios, præsertim Syluestrum in verbo Testamentum, & in verbo Legatum.

CAPVT LII.
De Testamento & Legato.
SUMMARIVM.

- 621 Definitio testamenti.
622 Illius diuisio in scriptis, & in testamentum nuncupatum: & solemnitas, quæ diuersa in illis requiritur.
623 Quomodo intelligendum sit quod in iure canonico reprobatur illud, quod civile prescribit de septenario numero testium.
624 Qui testari non possunt.
625 Qui heredes, aut legatarij institui possunt, qui que non possunt. Deque spurio documenta quædam.
626 Quid possit is qui institutus est heres.

627 Quibus incommodis sit obnoxius.

628 Quid & quotuplex sit substitutio, ac de vulgari, pupillari, & exemplari.

629 De fideicommissoria.

630 De reciproca & de compendiosa.

631 De legatis, quod non obstant quin ab hereditate detrahi possint Falcidia.

632 Aliquot euentus in quibus detrahi non potest.

TER donaciones causa mortis constituitur vltima voluntas; quæ est grauita dispositio de bonis in tempus sequens mortem disponens; atque vltimæ voluntatis præcipua species est testamentum: de quo ac de alijs vltimis voluntatibus in iure ciuili multis agit. In iure canonico vero habetur de eo in lib. 3. Decretalium titulus 26. Nos documenta aliquot trademus accommodata ad nostrum institutum.

Quid sit testamentum.

Primum est (de quo Molina in cit. disput. 124.) Ex lege i. ff. De testamentis, in eadem glossa, hæc testamenti definitionem haberi, quod sit voluntatis nosta in iusta sententia, de eo quod post mortem nostram fieri volumus, cum heredis institutione. Cuius definitionis prima pars, tanquam genus, ostendit quod commune est testamento cum contractibus, & donatione inter vivos: nimirum esse voluntatis decretum, exterius prolatum, requirens ad validitatem, vt sit iustum. Nam iniustum non valet, vt illud quo sine iusta causa exheredatur filius, ex Cap. Si quis 13. q. 1. aut quod est contra bonos mores, aut pietatem, vel veritatem, iuxta legem Conditiones, & legem Filius, ff. De conditionibus institutionum. Secunda pars (de eo quod, &c.) separat testamentum à donatione inter vivos. Reliqua vero pars, cum heredis institutione, separat ipsum à reliquis vltimis voluntatibus, in quibus heredes non instituuntur, sed legata seu donationes ab herede præstandas, relinquuntur tantum: aut aliud quidpiam testamento accessorium, disponitur; vt sit per codicillum (de quo Molina differt in disput. 131. & 132.) in usu positum, ad aliquid in testamento explicandum, vel mutandum, addendum, vel detrahendum; vel ad legata instituenda, vel ad faciendam substitutionem fideicommissoriam, seu qua quis ab herede quæ testamento prius instituit, vel qui debet succedere ab intestato, exigat vt tertio quem substituit, relinquat hereditatem.

Aduerte obiter inter testamentum, & codicillum, præter iam dictam ex tradita definitione collectam, plures alias differentias assignari; de quibus videri potest Syluester in verbo Testamentum i. num. 2.

Quotuplex sit testamentum, & quam solemnitatem requirat.

Secundum documentum est, duplex testamentum distinguui: vnum solitum dici testamentum in scriptis; quia aliter fieri quam in scriptis, eo quod conditor velit tabellionem, & testes latere quid in eo contineatur: vnde vocatur etiam testamentum clausum. Alterum vero solitum dici nuncupatum, eo quod voce coram testibus nuncupetur, seu declaretur quid in eo contineatur, quid testator post mortem suam fieri velit; quod etiam inde consuevit dici testamentum apertum.

Hæc ita annotans Molina in cit. disput. 125. ista addit de solemnitate ad prius nec necessaria iure communi post confectam & clausam scripturam, in qua voluntas testatoris contineatur, adhiberi debent 7. testes masculi, liberi, aut qui liberi reputentur, puberes, ac pinde qui 14. annu compleuerint, ac rogati, hoc est, ad id vocati seu inuitati: coram quibus testator vno eodemque tempore dicat, ac manifestet illud esse suum testamentum; illudque propria manu subscribat, si sciat, & possit: sin minus, adhibendus est ostantus testis, qui loco eius illud subscribat. Deinde illud subscribere debent vno & eodem tempore septem illi testes, ac singuli subscribere, siue annulo, aut sigillo proprio, siue alieno: